

raku z vsemi postavnimi silami uprlo. Naše poslance pa prosimo, da so na straži!

Po gostiji — smrt. Zalosten je bil začetek posta za neko družino v Gomilici. Sin je bil kot drug štiri dni na gostiji. V četrtek je bilo veseljačenja konec. Glava mu je otekla in v petek zjutraj ga že ni bilo več med živimi.

Za umor samo šest mesecev. V Subotici je bila žena, ki je umorila svojega moža Hubička, obsojena samo na 6 mesecev zapora. Za razpravo je vladalo med ljudstvom ogromno zanimanje in je občinstvo milo obsodilo z navdušenjem sprejelo. Umorjeni je bil namreč pijanec, ki je svojo ženo stalno pretepal ter mučil. Po več dni je ostajal od doma in se zadrževal pri drugih ženskah, ko pa se je vrnil pijan domov, je pretepal ženo in otroke. Ko se je neki dan zopet priklatil pijan domov in začel pretepati hčer, je žena vzela poleno in ga udarila po glavi s tako silo, da je mrtev obležal.

Požar zahteval štiri človeške žrtve. V soboto zjutraj ob štirih je nastal požar v neki kmetijski hiši v Podgori, občina Dol pri Ljubljani. Zgorele so štiri osebe in sicer stara mati, domači rejenček, rejenček iz občine Dobrunje in neki rejenček iz Ljubljane.

Uredništvo »Slovenskega Gospodarja« izjavlja, da g. Ferdo Meško, posestnik pri Veliki Nedelji, ni pisec dopisa v št. 10 »Slovenskega Gospodarja« ter ni z dopisom, ki je izšel pod naslovom »Velika Nedelja«, v nobeni zvezi.

Nenavaden pojav. Znana trdka »Ljubljanski magazin« v Celju, Kralja Petra cesta 13, je pričela v svrhu čim večjega prometa z veliko loterijsko prodajo manufakturnega blaga. Ta način prodaje, ki je zelo udomačen na Angleskem in v Ameriki, pri nas pa je še popolnoma neznan, se vrši na ta način, da dobi vsak kupec pri nakupu kot nagrado posebno srečko, s katero lahko zadene ves tisti denar, ki ga je plačal za blago. Ako torej kdo kupi obleko, je zelo verjetno, da bo dobil to obleko popolnoma zastonj. Zrebanje srečk se vrši vsakih 14 dni pod nadzorstvom kupcev, tako da je vsaka nepravilnost popolnoma izključena. Ta novost bo imela brez dvoma velik uspeh in bo zadovoljila vsakega. One, ki se zanimajo za stvar, opozarjamo na inserat trdke »Ljubljanski magazin«, Celje.

Prepričajte se, da boste najbolj zadovoljni, če si nabavite vsakovrstno blago za obleke in perilo v staroznani trgovini Fr. Sršen v Ljutomeru. Na razpolago imate tam tako veliko izbiro kvalitativno najboljšega blaga in po tako nizkih cenah, da boste presenečeni. Posebno velika je zaloga raznih štofov za moške obleke in volnenega blaga za ženske. Ako nimate prilike osebno si ogledati zalogo, blagovolite pisati po vzorce in navedite po približno kakšni ceni in kako blago želite imeti povzročeno. — Poskusite!

348

## Za razvedrilo.

Čudna večerja. Gost o polnoči napram vinskim bratcem: »Lahko noč, grem domov, da dobim vegetarijansko (sočivnato) večerjo.« — »Kaj mislite s tem reči?« ga hitro vprašajo drugi. — »Žena mi je naročila, da če me ob desetih ne bo domov, me bo s fizičkovko.«

Ni moderno. Premožen posestnik pošlje svojo hčerko Tinico v mesto v dekliški zavod, da se dobro izobrazi. Čez leto ni pride Tinica na počitnice. Vsa družina sedi pri kosilu. Oče kihne in vsi reko: Bog pomagaj! — le Tinica se molči. Oče meni, da se je Tinica kam zamislila, zato kihne še enkrat in sicer močneje. Vsi zopet reko: Bog pomagaj! — le Tinica ne. To razjezi mater in ona pokara hčer. Ta se pa zravna in reče: »Ni več moderno reči: Bog pomagaj! kadar kdo kihne — in če bi oče kihnili tako, da bi počili, jaz nikar ne porečem: Bog pomagaj!«

## Zdravstvo.

### ZGRADBA ODDELKA ZA JETIČNE V MARIBORSKI BOLNICI.

V nedeljo, dne 20. t. m., se vrši v mariborski bolnici pomembna slavnost. Tega dne se slovesno blagoslovi novi oddelek za jetičnike. Blagoslovitev izvrši knezoškof dr. A. Karlin.

Jetika je bolezen, na kateri umira največ ljudi. Zlasti med našim narodom je jetika zelo razširjena. Dokazano je, da umre pri nas od 100 ljudi 60 radi jetike. Ta številka nam kaže, kako strašna sovražnica nam je jetika; število slučajev pa narašča od leta do leta, tako da s strahom zremo v bodočnost, kako bi se ta nevarnost odpravila.

Povsod pa ni jetika bolezen, ki bi zahtevala toliko žrtev kot pri nas. Imamo države v Evropi, v katerih je jetika danes redka bolezen, dasi je bila pred leti prav tako razširjena, kakor pri nas. Te države so jetiko zatirale z vsestranskim pobijanjem. Bolnike, ki tvorijo stalno nevarnost za zdrave, se je namestilo v posebnih zdraviliščih, kjer so se zdravili na stroške države, ljudstvo pa se je v posebnih tečajih, s knjigami, s tiskanimi navodili poučevalo, kako se mora jetiko zatirati. Uspeh ni izostal. Stroški, katere je država žrtvovala, so se bogato poplačali z zdravim zarodom, kojega ne uničujejo bolezni in ki je krepak in odgovoren za življenjski boj.

Pri nas se je v boju proti jetiki dosedaj malo storilo. Država ni pokazala razumevanja za to, da bi po vzgledu drugih držav pričela z zatiranjem jetike. Nimamo zdravilišč, ne drugih pripomočkov. Jetični bolniki so se zdravili v navadnih bolnicah ter okuževali še druge bolnike.

Kar ni storila država, to je pričelo delati zasebno društvo, ki se je leta 1922 ustanovilo v Mariboru z imenom »Protituberkulozna liga v Mariboru«. Društvo je ustanovil privatni docent r. Ivan Matko, ki je prvi uvidel, kaka nevarnost preti našemu narodu od jetike ter je zastavil vse svoje moči, da organizira splošen boj celega naroda proti temu sovražniku. Dr. Matko je še danes duša tega društva in njegovemu delu je pripisati, da je Protituberkulozna liga storila toliko za jetičnike.

Društvo je pričelo delati brez sredstev, zanašajoč se na znano dobrosrčnost našega ljudstva. In ni se motilo. Ljudstvo se je odzvalo pozivu z darovi, ki so omogočili najprej ustanovitev dispenzarija ali preiskovalnice za jetičnike, kjer se na pljučih bolni brezplačno preiščejo ter zdravijo. Dispenzar ima lastnega zdravnika in izvežbano oskrbovalno sestro.

Valuta. V mestu Genfu so zborovali zastopniki različnih držav. Zredno so se razšli, so morali seveda poplačati, kar so potrošili. Amerikanec je segel v žep teflovnika in plačal vse z denarjem, ki ga je z dvema prstoma dvignil iz žepa. Anglež je vzel denarnico in nametal bankovcev. Avstrijec pa je vzel iz žepa vozni list in naročil, naj takoj raztorijo en vagon bankovcev na kolodvoru. Rus je bil zadnji. Ta je pa odprl mali kovček, v katerem je bil stroj za izdelavo denarja. Ta stroj je izročil in rekel: »Natisnite si našega denarja, kolikor hočete!«

## Gospodarstvo.

### LASTNIKOM GEPLJEV IN DRUGIH STROJEV NA DEŽELI.

Na številna vprašanja, kaj bo v prihodnje z zavarovanjem delavcev pri motorjih, mlatilnicah, gepljih in enakih strojih na deželi, nam je poslal poslanec Franjo Zebot na našo prošnjo sledeče pojasnilo iz Beograda:

Ker so se dosedaj vsako leto množile pritožbe kmetijskih gospodarjev radi postopanja bolniških, oziroma nezgodnih zavarovalnih uradov in ker so bolniške blagajne predpisovale velika plačila za zavarovanje delavcev pri strojih, je minister dr. Gosar odredil naslednje: Stroji, motorji itd. se bodo sicer morali tudi v bodoče naznaniti, ali zavarovanje delavcev bo čisto drugače urejeno. Lastnik stroja bo dolžan zavarovati samo dve osebi in samo za tiste dni, ko bo stroj obratoval. Za obe osebi bo plačal na dan samo 1 Din zavarovalnine. Naznanilo in plačilo se bo izvršilo naknadno, torej po mlatvi. Zavarovanje se ne glasi na ime delavca, ampak samo na dve osebi.

Zadruga, občine ali kmetijske podružnice, ki imajo motorne, parne ali kakke take mlatilnice, oziroma druge kmetijske stroje, pa morajo zavarovati po štiri osebe. Tudi tu se zavarovanje ne bo glasilo na imena, ampak splošno na štiri osebe. Na dan bo treba plačati od vseh štirih oseb 3.75 Din. Naznanilo in plačilo sledi tudi tu za nazaj, t. j. ko je delo že dovršeno. »Središnji urad«, oziroma bolniške blagajne so že dobile tozadevna navodila od g. ministra.

Mislím, da je ta rešitev zavarovanja ugodna. Ložje bo kmet plačal za štiridnevno mlatitev 4 dinarje, nego bi v slučaju, če stroj zmečka delavcu roko, plačal 20.000 dinarjev stroškov in odškodnine, kakor se je to zgodilo lansko leto nekemu kmetu v mariborskem okraju.

Minister naše stranke g. dr. Kulovec je dosegel, da bo bencin, ki ga potrebujejo kmetje in obrtniki za pogon strojev po 1. aprilu 1927, trošarine prost. Gotovo je tudi to lepa pridobitev za naše kraje.

Samostojneži, Radičevci in demokraci, ko so bili na vladi, se za take stvari sploh zmenili niso.

Nadaljni trije učni tečaji na srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, ki so bili radi škrlatinke v zavodu preloženi na poznejši čas, se vršijo zaporedoma pet dni, to je od 28. marca do 1. aprila t. l. in sicer: I. dne 28. marca (ponedeljek) o vzgoji trte in o grozdnom sukanju; II. dne 29. marca (torek) o cepljenju in trsnicarstvu; III. od 30. marca do 1. aprila (sreda, četrtek in petek) o kletarstvu. Pouk obsega predavanja in razkazovanja z vajami. Začetek vsak dan ob 9. uri. Vinarji in njih odrasli otroci obogajega spola se naj tečajev udeležijo v obilnem številu. Pisane prijave sprejema direkcija navedene šole. Siromašni udeleženci tridnevnega kletarskega tečaja dobe denarne podpore, ako predlože uradna potrdila svoje občine, da

Z ustanovitvijo in vzdrževanjem dispenzarija pa društvo ni bilo zadovoljno. Njegov cilj je bil, ustanoviti zdravilišče za jetičnike, pred vsem za take, ki bolujejo na odprtih jetikih, ker so ti reveži najbolj pomilovanja vredni; poleg tega pa so za zdravo okolico najbolj nevarni, ker se v njihovih pljučkih nahaja nebroj bacilov, ki okužijo še zdrave.

Društvo je pričelo zbirati darove ter je poverilo to nalogo g. dr. Matku, ki se je dela temeljito oprijel. Z nabiranjem od hiše do hiše, od tovarne do tovarne je naprosil skupaj toliko materiala, lesa, apna, cementa, opeke itd., da se je s tem zgradil na podstrežju mariborske bolnice nov, najmodernejši urejen oddelek za jetične bolnike. Z nabiranjem se je pričelo marca meseca 1926 in letos marca, komaj po enem letu, že stoji oddelek ter se preda na uporabo bolnici. Število darovalcev obsega 15.000 oseb. Med temi so taki, ki so darovali po cele vagone materiala. Vrednost nabranega materiala znaša nad 350.000 Din. Za zgradbo pa je društvo žrtvovalo poleg materiala še točno 345.355 Din 53 p v gotovini, katero je nabrala potom prostovoljnih prispevkov.

Uspeh pa je tudi vreden tolikih žrtev. Novi oddelek obsega 9 bolniških sob s skupno 24—30 posteljami, ima ličen balkon, veliko prostozračno lopo za solnčenje in bivanje na svežem zraku, kopalnico, zdravniško sobo z operacijskim oddelkom, kuhinjo, sploš vse pritlikline, kot jih mora imeti moderno urejen oddelek bolnice.

Društvo deluje v splošnem tako, da zasluži vso pomoč in pažnjo. Brezplačno je razdelilo 35.000 knjižic z navodili za pobijanje in obrambo proti jetiki. Knjižice nosijo naslove: »Boj proti jetiki«, »Pouk o sušici«, »Čilji in naloge ambulaterija Protituberkulozne lige«, »Pomen svetlobe, vode in zraka za človeški organizem«. Poljudno pisane knjižice ali brošure so najboljše sredstvo, da se zanese smisel za boj proti jetiki in navodila; kako se ta bolezen pobija, med najširše plasti ljudstva. Društvo prireja tudi poučna predavanja. Delo društva se je omejilo v glavnem na mesto Maribor. Tudi v drugih mestih se že ustanavljajo podružnice društva. Potrebno bo pa tudi, to misel zanesti na deželo, med kmetijski narod, ki tudi mnogo trpi od jetike. Mogoče se bo dalo ustanoviti odseke za pobijanje jetike v okviru naših prosvetnih društev. Protituberkulozna liga v Mariboru jim bo šla na roko z nasveti in navodili, dajala bo na razpolago predavatelje, organizirala bo tečaje. Danes se še ne zavedamo, kakšnega pomena bo to naše delo, če se ga oprimejo res z vso vno. Uspeh se bo pokazal šele po letih. Delo je pa tako plemenito in človekoljubno, da mora najti odziva med našim ljudstvom.

so podpore potrebni, ali pa ako jih kmetijski referent dotičnega sreza za to posebej predlaga. — Direktor Andrej Zmave.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš. Se enkrat se opozarja na predavanje o grozdnem sukanju, ki se bo vršilo v nedeljo, dne 27. t. m., ob 9. uri dopoldne v srednji vinarski in sadjarski šoli. Stvar je velevažna. Ob enem se ponovi opomin za naročbo galice v trgovini Klanjšek in Peniž, etrinska ulica 9.

Uporaba denarne svote, katero je nakazalo poljedelsko ministrstvo. Radi slabe in od povodenj oblatene krme se je pojavila letos po slovenskoštajerskih krajih in po Prekmurju pri goveji živini metljavost. Nekateri posestniki ljutomerskega okraja in predvsem v Apaški kotlini, so ob vso govejo živino in že davno ne vejo, s čim bodo ob delovalu to spomlad zemljo. Ker so bili zgoraj omenjeni kraji tako kruto udarjeni od te bolezni, jim je na majno prošnjo poslancev Jugoslovanskega kluba in obl. skupščine nakazal za prvo odposlanih poljedelski minister dr. Kulovec 70.000 Din. Ta svota se je uporabila za nakup »Distola«, ki je eno najbolj uspešnih sredstev za zdravljenje metljavosti. »Distol« se je naročil od trdke v Karlovcu, ki je dala to zdravilno sredstvo po znižani ceni in sicer 9 Din ena kapsula. Kapsule so se razposlale 7. marca srezkim poglavarstvom z naročilom, da ta razdelijo zdravilo sporazumno z župani po temle ključu: čisto revni posestniki, ki premorejo le kakih 5 oralov zemlje, dobijo zdravilo zastonj; oni v posesti 5—10 oralov za polovično ceno (4.50 Din kapsula). Izkupiček se bo uporabil za nadaljni nakup »Distola«. Največ tega zdravilnega sredstva in sicer krog 2000 kapsul je bilo odposlanih v ljutomerski okraj in v Prekmurje, ker so tamošnji kraji najbolj potrebni nujne pomoči, sicer bi težko prizadeji živinorejci obupali. Kakor pravijo novejša poročila, so metljavost v najhujše prizadetih krajih zajezili in jo bodo z vztrajnim zdravljenjem tudi iztrebili. Na popolno iztrebljenje se lahko računa, ko bo prišla sveža paša in novo ter ne več blatno seno.

Živinorejska zadruga za Slovenske gorice pri Sv. Lenuartu v Slov. gor., r. z. z. o. z., obvešča s tem vse rejce goved in svinj, da bode popisala v svojem okolišju prihodnje dni pri vseh rejcih govedo in svinje, ki so za plemo. Rejci se prosijo v svojem lastnem interesu, da popisavalcu svojo živino pokažejo ter mu dajo po resnici vse podatke, katere potrebuje Živinorejska zadruga. Vsi živinorejci se opozarjajo, da je Živinorejska zadruga zelo važna, koristna in širokogrudna naprava ter se vabijo k pristopu!

Žvepleno-apnena brozga. O uspešni uporabi te brozge izjavlja uprava posestev Josipa grofa Bombaltes v Opekli sledeče: »V naših vinogradih rabimo žveplovo apneno brozgo že osem let in sicer ob času rezave na pomlad in pozneje ob času škropljenja proti plesnobi in peronospori. Za mazanje trte v spomladni vzamemo na 100 litrov vode 30 litrov žveplovoapnene brozge. Ko se trs obreže in očisti, se namažejo vsi deli trsa s to raztopnino in na ta način se uničijo na trsu prezimeli trosi bolezni. Za škropljenje proti plesnobi vzamemo na 100 litrov vode 3 litre žveplenoapnene brozge. Da si prihranimo na času in delavcih, škropimo tako, da materialu, ki je pripravljen za škropljenje proti peronospori, pridenemo na vsakih 100 l gotovega škropiva 3 litre žveplenoapnene brozge. Vse se dobro zmeša in potem škropi obenem zoper peronosporo in plesnobo. Z žveplovoapneno brozgo škropimo samo tam, kjer se pojavlja plesnoba (oidij) in sicer vedno po potrebi. Kjer bolj močno nastopa bolezen, škropimo večkrat, kjer pa oidij redkoma nastopa, škropimo samo tedaj, kadar se oidij pokaže, oziroma pojavi. Ves čas, odkar rabimo to brozgo, opažamo, da se da z njo doseči lepe uspehe ter je možno z njo obvladati plesnobo. Zadržna leta ne žveplamo več, ampak rabimo samo omenjeno brozgo in sicer za 80 oralov vinograda rabimo 3000—3500 kg te brozge. Z uspehom smo bili vedno zadovoljni in ni se nam nikdar pripetilo, da bi se listje ali mladice na trsu osmudilo, ako smo rabili raztopino v zgoraj opisanem razmerju. Kar se tiče dela samega, je isto mnogo bolj preprosto, kakor puhanje z žveplom, ker delavci ne obolijo na očesih. Da se prihrani mnogo delavcev, je očitno. Pač pa je treba škropilnice po vsaki uporabi temeljito očistiti z vodo, ker jih brozga sicer lahko kvari. Mi smo, kakor rečeno, z uspehom jako zadovoljni in hočemo omenjeno brozgo rabiti tudi v naprej ter jo toplo priporočamo vsakemu vinogradniku, kateri ima posla z oidijem ali plesnobo.« Enake izjave o učinku žveplovoapnene brozge so podali tudi znani lastniki vinogradov, kakor: gg. Jakob Zadravec iz Središča, Maks Ulm iz Zavrča in Josip Tscheligi iz Maribora in drugi. Slednji še dostavlja, da pomladno mazanje z žveplovoapneno brozgo prepreči prerano ogdajanje trsa in vsled tega pozebo v spomladi. — To žveplenoapneno brozgo izdeluje v prvovrstni kvaliteti trdka Anton Jurca v Ptuj, tovarna za žveplene izdelke.

Mariborski trg, dne 12. marca 1927. 52 slaninarjev je pripeljalo 169 zaklanih svinj na trg, ki so prodajali meso in slanino po 10.50 do 25 Din za kg na drobno ter 15 do 17 Din na debelo. Domači mesarji so ostali pri dosedanjih cenah. Perutnine in drugih domačih živali je bilo okoli 600 komadov. Cene so bile piščancem 25 do 32.50 Din, kokošem 30 do 50, racam in gosim 60 do 80, puranom 75 do 100, domačim zajcem 8 do 25 Din komad. Krompir, zelenjava, druga živila, cvetlice, sadike. Krompirja je bilo 6 vozov, ki se je prodajal po 6.25 do 7 Din mernik, oziroma po 2 do 2.25 Din kg, kisló zelje 3 do 4, kisló repa 2, grah v stročju 18 do 20, čebula 5 do 6, česen 12 do 18, med 35 do 40, maslo surovo 44 do 46, kuhano 45 do 48, čajno 55 do 65 Din kg. Solata in molovčice 1 do 2 Din kupček, glavna solata, endivija, ohrovt 1 do 2 Din, karfiol 3 do 10 Din, sveže zelje 2 do 5 Din komad. Mleko 3 do 3.50, smetana 12 do 14, oljčno olje 26 do 36, bučno olje 18 do 24 (po trgovinah tudi po 16) Din liter, jajca 1.25 do 1.50 Din komad. Sadje: jabolka in hruške 4 do 10, suhe češnje 7.50 do 10, datelji 24 do 36 Din kg, limone 0.75 do 1.25, pomaranče 1 do 3 Din komad. Cvetlice: 1 do 5, z lonci vred 10 do 50 Din komad, sadike (jabolka, hruške, marelice, češnje, višnje, breskve, rože) 10 do 25 Din komad. — Lončena in lesena roba 1 do 100 Din komad, brezove metle 2.25 do 6, leseni ročni vozički 150 do 300 Din komad. — Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo, 9. t. m. so kmetje pripeljali 12 vozov sena in 10 vozov slame, v soboto 12. t. m. pa 7 vozov sena in 10 vozov slame na trg. Cene so bile senu 80 do 100, slami pa 35 do 55 Din za 100 kg. Slama se je prodajala tudi v škopih po 1 do 1.50 Din komad.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejmi dne 11. marca 1927 se je pripeljalo 130 svinj, 1 koza; cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 100—112 Din. 7—9 tednov